

ความเหมาะสมในการใช้สื่อโซเชียลของพระภิกษุสามเณร
ที่ส่งผลกระทบต่อศรัทธาของชาวพุทธ
The appropriateness of the use of social media by monks and novices
that affects the faith of Buddhists

สมาน แก้วคำไสย์

Saman Kaewkamsai

สนุก สิงห์มาตร

Sanook Singmatra

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Master of Education Program, Roi Et Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya

University

Email: singmart2512@gmail.com

Received: 23 July 2024; Revised: 16 August 2024; Accepted: 29 August 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหมาะสมในการใช้สื่อโซเชียลของพระภิกษุสามเณรที่ส่งผลกระทบต่อศรัทธาของชาวพุทธ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันสื่อสังคมมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของคนทั้งหลาย เพศบรรพชิตที่ได้ชื่อว่าเป็นภิกษุ-สามเณรในพระพุทธศาสนาต้องมีความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งในการใช้สื่อสารสนเทศหรือโซเชียล ในการตัดสินใจว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมนั้นควรยึดตามความเหมาะสมแห่งหลักมหาประเทศ 4 ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องตัดสินในการศึกษาพระธรรมวินัยของภิกษุ-สามเณร โดยสรุปคือ 1) สิ่งใดที่พระพุทธเจ้าแม่ไม่ได้ทรงห้ามไว้ว่าไม่สมควร แต่สิ่งนั้นเข้ากันกับสิ่งที่ไม่สมควร ขัดกับสิ่งที่สมควร สิ่งนั้นจัดว่าไม่สมควร 2) สิ่งใดที่พระพุทธเจ้าแม่ไม่ได้ทรงห้ามไว้ว่าไม่สมควร แต่สิ่งนั้นเข้ากันกับสิ่งที่สมควร ขัดกับสิ่งที่ไม่สมควร สิ่งนั้นจัดว่าสมควร 3) สิ่งใดที่พระพุทธเจ้าแม่ไม่ได้ทรงอนุญาตไว้ว่าสมควร แต่สิ่งนั้นเข้ากันได้กับสิ่งที่ไม่สมควร ขัดกับสิ่งที่สมควร สิ่งนั้นจัดว่าไม่สมควร และ 4) สิ่งใดที่พระพุทธเจ้าแม่ไม่ได้ทรงอนุญาตไว้ว่าสมควร แต่สิ่งนั้นเข้ากันกับสิ่งที่สมควร ขัดกับสิ่งที่ไม่สมควร สิ่งนั้นจัดว่าสมควร

บทคัดย่อ: ความเหมาะสม, การใช้สื่อโซเชียล, ผลกระทบต่อศรัทธาชาวพุทธ

Abstract

This academic article aims to study the appropriateness of the use of social media by monks and novices that affects the faith of Buddhists. The result of the study found that currently, social media plays a role in the lives of everyone. Monks who are known as monks and novices in Buddhism must be very careful in using information technology or social media. In deciding whether it is appropriate or inappropriate, it should be based on the appropriateness

of the Four Great Country Principles, which are considered to be a deciding factor in the study of the Dharma and Vinaya for monks and novices, consisting of: Item 1: anything that is not prohibited as inappropriate but is in line with what is inappropriate and conflicts with what is appropriate, that is inappropriate. Item 2: anything that is not prohibited as inappropriate but is in line with what is appropriate, conflicts with what is appropriate, that is appropriate. Item 3: anything that is not permitted as inappropriate but is in line with what is inappropriate and conflicts with what is appropriate, that is inappropriate. Item 4: anything that is not permitted as inappropriate, but it is in accordance with what should be, but contradicts what should not be, that is what should be.

Keawords: Appropriateness, use of social media, Impact on Buddhist faith

บทนำ

ในปัจจุบันนี้สื่อโซเชียลได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้คนทุกหมู่เหล่าเป็นอย่างมาก ไม่เว้นแม้แต่พระภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนาซึ่งสื่อโซเชียลเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นดาบสองคมที่มีทั้งคุณอนันต์และก็มีโทษมหันต์ในเวลาเดียวกัน โดยเฉพาะหากใช้เป็นหรือใช้ไปในทางที่ถูกที่ควรก็จะเกิดประโยชน์อย่างมหาศาลต่อตนเองและผู้คนรอบข้าง ตรงข้ามหากใช้ในทางที่ไม่ถูกไม่ควรก็ย่อมจะเกิดภัยอันตรายต่อเพศพรหมจรรย์หรือเพศบรรพชิตของพระภิกษุ-สามเณรได้ ซึ่งเรื่องนี้จะเห็นว่ามีปรากฏเป็นข่าวอยู่เสมอว่าพระภิกษุ-สามเณรใช้สื่อโซเชียลในทางที่ไม่เหมาะสมดังที่ปรากฏต่อสายตาในที่สาธารณะ เช่น การใช้สื่อโซเชียลเหล่านี้ในขณะที่ปฏิบัติศาสนกิจ หรือกำลังสวดมนต์อยู่พอได้ยินเสียงโทรศัพท์ดังขึ้นมาก็หยิบโทรศัพท์ขึ้นมารับสายพูดคุยต่อหน้าสาธารณชนที่มาทำบุญ ในบางกรณีปลายสายอาจเป็นเพศตรงกันข้ามหรือสตรีแล้วพูดจาในเชิงขู่สวาระหว่างกันหรือการถ่ายภาพสตรี การดูภาพสตรีที่สวมชุดวาบหวาม การโทรศัพท์หาสตรีแล้วก็ใช้คำในทำนองที่สื่อไปทางเพศ เป็นต้น ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ก็มักจะปรากฏให้เห็นบ่อยๆ ทางสื่อสารมวลชนอยู่เรื่อย ๆ ยกตัวอย่าง จากกรณีเพจเฟซบุ๊ก “อีซ้อซี้ข่าว” ได้โพสต์ภาพและข้อความว่า เกจิจังหวัดสุรินทร์ชุกเมียบกมอยู่กินฉันทผัวเมียมานานนับ 10 ปี ชาวบ้านสุดเอือมระอาแต่ไม่กล้าร้องเรียนเพราะกลัวอิทธิพลของเจ้าอาวาสรูปนี้ นอกจากนั้นยังข่มขู่โดยอ้างจะทำของใส่คนที่เอาเรื่องไปร้องเรียน (พีพีทีวี, 2567) ในการใช้สื่อลักษณะดังกล่าวหากจะอธิบายไปตามความเป็จริงแล้ว สื่อโซเชียลเหล่านี้จะเป็นเรื่องปัจเจกบุคคลหรือเป็นเรื่องเฉพาะส่วนตัวของผู้ใช้เท่านั้น แต่เมื่อใดที่เป็นพระภิกษุ-สามเณร ซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของพระพุทธศาสนาที่ต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสมณสาธูปหรือความเหมาะสมกับความเป็นบรรพชิตซึ่งจะต้องใช้ในการดำรงชีวิตในทางที่สอดคล้องกับหลักพระธรรมวินัยขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อจะธำรงรักษาไว้ซึ่งความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนจะเป็นการสืบต่อพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป นอกจากจะเอ่ยถึงแต่มุมด้านลบของสื่อโซเชียลที่มีต่อวงการพระพุทธศาสนาแล้ว แต่ในมุมมองอีกด้านหนึ่งของสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่อาจมีความต่างจากมุมมองในด้านลบ นั่นคือมุมมองด้านบวกของสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งในหลายเหตุการณ์ที่พระสงฆ์ได้ใช้สื่อโซเชียลนี้ไปในทางที่เป็นคุณต่อพระพุทธศาสนา ดังจะเห็นในสื่อต่างๆ ที่พระภิกษุสอนธรรมในสื่อโซเชียลแล้วผู้เฝ้ารู้ธรรมสามารถรับฟังธรรมได้โดยไม่ต้องเดินทางไปปฏิบัติธรรมที่วัดเลยก็สามารถทำได้เช่นเดียวกัน หรือกรณีการบอกกล่าวงานบุญงานกุศล

ต่างๆ โดยการใช้สื่อโซเชียลนี้บอกบุญไปยังญาติธรรมที่อยู่ไกลผ่านช่องทางเพจ เฟสบุ๊ก ยูทูบ หรือติ๊กต็อก เป็นต้น ดังจะเห็นดังตัวอย่างต่อไปนี้ พระนพพร อภินนโท เป็นพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย สังกัด วัดด่านตะกั่วสามัคคี อ.นาดี จ.ปราจีนบุรี สอนอยู่ที่โรงเรียนบ้านโนนแสนสุข อ.นาดี จ.ปราจีนบุรี (พระนพพร อภินนโท, 2567) หรือ การใช้คลิป์วิดีโอเชิญชวนพุทธศาสนิกชน “ก่อนถึงวันมาฆบูชา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ช่วงนี้จะพาไปดูพระสงฆ์ ที่อุทิศตนเป็นครูสอนวิชาพระ พุทธศาสนาในโรงเรียน ปลุกฝังเยาวชนให้ใกล้ชิดกับหลักธรรมคำสอน” (ยูทูบ, 2567) หรือจะเรียกว่า โซเชียลคือสื่อใหม่หรือเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการสื่อสาร ทำให้สถานะของการสื่อสารมีความรวดเร็ว เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็ว และมีกลุ่มเป้าหมายที่มากขึ้น อาทิ คอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์ เครื่องมือสื่อสารชนิดต่าง โมบายล์โฟน ที่คนสามารถเข้าถึงได้ทุกแหล่ง รวมไปถึงระบบโซเชียลมีเดีย เช่น บล็อก เว็บไซต์ ไลน์ เฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารใหม่ในยุคปัจจุบัน หากสามารถนำแนวทางการเผยแพร่เหล่านี้ไปใช้กับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาจะเป็นประโยชน์ในการสื่อสารศาสนาในวงกว้างที่ได้ทั้งประโยชน์ ประหยัด และสอดคล้องกับกาลสมัยได้อย่างแท้จริง (พระภุคคาญ กิตติคุตโต (วิชัย), 2561) บทความทางวิชาการที่จะนำเสนอในเรื่องนี้จึงอยากจะสื่อให้เห็นถึงความเหมาะสมที่พระภิกษุ-สามเณรเกี่ยวกับความเหมาะสมในการใช้สื่อโซเชียลแล้วส่งผลกระทบต่อศรัทธาของชาวพุทธ อย่างน้อยก็จะเป็นกระจกสะท้อนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เล็งเห็นและหาทางป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ตลอดทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาพระพุทธศาสนาให้คงทนยืนยาวชั่วลูกหลานในอนาคตได้

พระพุทธศาสนากับสื่อสารสนเทศ

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันวิวัฒนาการทางด้านการติดต่อสื่อสารได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับ ยุคของพระพุทธเจ้าก็ใช้วิธีการเทศนาสอน คำพูด ภาษา วาจา การเจอกันซึ่งหน้า เมื่อกาลเวลาผ่านไป ก็ได้เกิดแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ทั้งนักประดิษฐ์ คิดค้น นักวิทยาศาสตร์ เกิดการรวมตัวกัน ผสมผสานระหว่างความคิด ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ (พระภุคคาญ กิตติคุตโต (วิชัย), 2561) ในยุคสมัยของการเปลี่ยนผ่านโลกกำลังพูดถึงสื่อออนไลน์ รวมทั้งโลกของยุคข้อมูลข่าวสารที่ให้ความสำคัญกับข้อมูล (Data) อันเป็นข้อเท็จจริงที่อยู่ในรูปของตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายเฉพาะตัว ไม่ได้แสดงความสัมพันธ์ใด ๆ และไม่สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้โดยตรง จนกระทั่งส่งไปเป็นการสื่อสารสารสนเทศ (Information) ที่เชื่อมไปถึงข้อมูลที่ได้ผ่านการประมวลผลแล้วสามารถนำมาใช้ประโยชน์ เพื่อประกอบการตัดสินใจได้เทคโนโลยี (Technology) เป็นการการประยุกต์เอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มาทำให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่ช่วยประมวลผลข้อมูลสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) หมายถึง เทคโนโลยีสำหรับการ ประมวลผลสารสนเทศ ซึ่งครอบคลุมถึงการรับ-ส่ง การแปลง การจัดเก็บ การประมวลผล และการสืบค้น ดังนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นพัฒนาการด้านการจัดการข้อมูล ตั้งแต่การรับข้อมูลเพื่อนำมาจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ลดความซับซ้อนในการจัดเก็บข้อมูล มีความสะดวกรวดเร็วในการค้นข้อมูลมาใช้งาน กำหนดสิทธิผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลในระบบ และจะปรับเปลี่ยนการให้บริการข้อมูลไปตามกระแสการพัฒนาของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เมื่อศักยภาพของเทคโนโลยี มีความสำคัญและมีความจำเป็น จึงเห็นว่าช่องทางดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือแห่งยุคสมัยในการสื่อสารแนวคิด แนวปฏิบัติ อุดมคติในทางพระพุทธศาสนาได้ (พิเชฐ ทั้งโต, 2563) นอกจากนั้นงานวิจัยของ ปิณณพงศ์ วงศ์ณาศรี . (2566) ยังค้นพบว่า การสร้างกลยุทธ์การขับเพื่อขับเคลื่อนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในบริบท ความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของคณะสงฆ์ ประกอบด้วยตัวแปร 7 ด้าน คือ ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศสมัยใหม่ ด้านการเผยแพร่ศาสนา ด้านหลักการ

วิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของ พระธรรมจาริกหรือพระธรรมทูต ด้านบทบาท หน้าที่และกลวิธีเผยแพร่ธรรมของพระจาริกหรือพระธรรมทูต ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 และด้านความสำเร็จแห่ง กลวิธีเผยแพร่คำสอนของพระธรรมจาริกและศาสนาอื่น ตัวแปรทั้ง 7 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรอิสระ 7 ตัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปร มีค่า อยู่ระหว่าง .402 ถึง .528 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์ถดถอย พหุคูณ 3 ระดับ พบว่า ด้านความสำเร็จกลวิธีเผยแพร่คำสอนของพระธรรมจาริกและ ศาสนาอื่น = 6.624 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ = 6.420 ด้านการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 = .250 ข้อค้นพบใหม่จากการวิจัย คือ ควรใช้แอปพลิเคชันบนมือถือเพื่อเผยแพร่คำสอนทางพระพุทธศาสนาและเชื่อมโยงกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย สร้างการนำเสนอที่น่าสนใจและเป็นมิตรต่อผู้ใช้ สร้างเนื้อหาที่มีมิติเดียวที่น่าสนใจที่หลากหลายเพื่อให้คำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้าถึงได้มากขึ้น และการมีส่วนร่วมกับผู้เข้ามาศึกษาในวงกว้าง รวมทั้งการปลูกฝังชุมชนท้องถิ่น การจัดตั้งและสนับสนุนชุมชนชาวพุทธในท้องถิ่นที่ตอบสนองความต้องการและความสนใจของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายสะดวกต่อการเข้าถึงของทุกเพศ ทุกวัย และมีความร่วมสมัยอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาการใช้เทคโนโลยีกับพระภิกษุ-สามเณร

เทคโนโลยีกับสังคมวัยรุ่นในปัจจุบันนั้นไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้นสิ่งแรกที่ต้องพิจารณาคือการแก้ไขปัญหาการใช้เทคโนโลยีในพระภิกษุ-สามเณรต้องการการวางแผนและการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีแนวทางดังนี้: 1. การสร้างนโยบายและแนวทางการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน วัดและโรงเรียนพระปริยัติธรรมควรมีนโยบายการใช้เทคโนโลยีที่ชัดเจน เช่น การกำหนดเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมในการใช้เทคโนโลยี, การอบรมและการให้ความรู้ จัดการอบรมและการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและปลอดภัยแก่พระภิกษุ-สามเณร 2. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ เช่น การเข้าถึงข้อมูลทางพระพุทธศาสนา การเรียนออนไลน์ และการใช้สื่อการเรียนการสอนดิจิทัล, การใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติธรรม แนะนำแอปพลิเคชันและเทคโนโลยีที่ช่วยในการปฏิบัติธรรม เช่น แอปพลิเคชันสมาธิและการวิปัสสนา 3. การจัดการเนื้อหาและการเข้าถึงข้อมูล ได้แก่ การกรองเนื้อหาและการเข้าถึงข้อมูล ใช้เทคโนโลยีในการกรองเนื้อหาและการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้ซอฟต์แวร์กรองเนื้อหา การตั้งค่าเครื่องมือค้นหาที่ปลอดภัย, การสร้างแหล่งข้อมูลที่เหมาะสม สร้างแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมและมีคุณภาพสำหรับพระภิกษุ-สามเณร เช่น เว็บไซต์ คลิปวิดีโอ บทความ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา 4. การพัฒนาทักษะและความรู้ด้านเทคโนโลยี ได้แก่ การฝึกอบรมทักษะดิจิทัล จัดการฝึกอบรมทักษะดิจิทัลเพื่อเพิ่มความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ, การสร้างคู่มือและสื่อการสอน สร้างคู่มือและสื่อการสอนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับพระภิกษุ-สามเณร 5. การบริหารจัดการเวลา ได้แก่ การกำหนดเวลาใช้งานเทคโนโลยี กำหนดเวลาและกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการใช้เทคโนโลยี เช่น การใช้เทคโนโลยีในเวลาว่างหรือเวลาที่ไม่กระทบต่อการปฏิบัติธรรม, การส่งเสริมการบริหารจัดการเวลา สอนทักษะการบริหารจัดการเวลาเพื่อให้พระภิกษุสามเณรสามารถจัดการเวลาในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม 6. การเฝ้าระวังและการสนับสนุนด้านจิตใจ ได้แก่ การเฝ้าระวังการเสพติดเทคโนโลยี เฝ้าระวังและติดตามการใช้เทคโนโลยีของพระภิกษุ-สามเณร เพื่อป้องกันการเสพติดและการใช้เทคโนโลยีมากเกินไป, การสนับสนุนด้านจิตใจ จัดให้มีการสนับสนุนด้านจิตใจและ

การให้คำปรึกษาสำหรับพระภิกษุ-สามเณรที่อาจมีปัญหาจากการใช้เทคโนโลยี และ 7. การป้องกันความปลอดภัยทางไซเบอร์ ได้แก่ การให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยทางไซเบอร์ ให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์ เช่น การตั้งรหัสผ่านที่ปลอดภัย การหลีกเลี่ยงการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว และการป้องกันการถูกแฮก, การใช้ซอฟต์แวร์ความปลอดภัย ใช้ซอฟต์แวร์ความปลอดภัย เช่น แอนตี้ไวรัสและไฟร์วอลล์ เพื่อป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์ การนำแนวทางเหล่านี้ไปปฏิบัติจะช่วยให้พระภิกษุ-สามเณรสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย และเสริมสร้างการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลด้านลบที่เกิดกับพระภิกษุ-สามเณรจากสื่อสารสนเทศ

ในมุมด้านลบของโซเชียลมีเดียที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของพระภิกษุ-สามเณรที่เกิดขึ้นข่าวอยู่ในปัจจุบันซึ่งส่งผลเสียต่อวงการศาสนาเป็นอย่างมาก ดังตัวอย่างดังนี้ อาทิ ตำรวจรวบตัวพระฉาวพร้อมอาวุธปืน-ยาเสพติด หลังแอบมีสัมพันธ์ลับกับสีกา แถมถ่ายคลิปขู่ บังคับฝ่ายหญิงเล็กกับสามี จากกรณีพระรูปหนึ่งแอบมีสัมพันธ์กับหญิงสาววัย 48 ปี แล้วแอบถ่ายคลิปลับไว้แบล็คเมล์ แถมยังข่มขู่จะยิงสามีของหญิงสาว จนหญิงสาวทนไม่ไหวเข้าแจ้งความ และขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ยังไม่สามารถจับกุมพระรูปดังกล่าวได้ ซึ่งนายกัณฐัศว์ พงศ์ไพบูลย์เวชย์ หรือ กัน จอมพลัง พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และ ตำรวจสถานีตำรวจภูธรภูธรนิกรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ รวมถึงผู้เสียหาย ลงพื้นที่ตรวจสอบสำนักสงฆ์พระธาตุภูหินกอง ตำบลเหล่าใหญ่ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ (พีพีทีวี, 2567) หรือ แชร่วอนโซเชียล คลิป "พระเกจิตั้ง" แย่งโทรศัพท์แถมหยอกล้อกับ "สีกา" แบบถูกเนื้อต้องตัว ทำชาวเน็ตวิจารณ์สนั่นถึงความความไม่เหมาะสม ล่าสุดหนีไปพร้อมสีกาแล้ว (พีพีทีวี, 2567)

ภาพที่ 1 ภาพโมเมนต์การสนทนาระหว่างพระกับสีกาที่เป็นข่าวไปทั่วประเทศ

ที่มา : pptv, online

เมื่อกระแสข่าวที่เกิดจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งต่อไปยังสื่อมวลชนกระแสหลักหรือกระแสรอง ต่างคนต่างกระพือข่าวในด้านลบต่อวงการพระศาสนา ส่งผลกระทบต่อความเชื่อและความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาเป็น

อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นความไม่เคารพในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา หรือการด้อยค่าพระสงฆ์ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบให้ได้รับความเสื่อมเสียไปด้วย

ผลด้านบวกที่เกิดกับพระภิกษุ-สามเณรจากสื่อสารสนเทศ

ในมุมมองอีกด้านหนึ่งของสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่อาจมีความต่างจากมุมมองในด้านลบ นั่นคือมุมมองด้านบวกของสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งในหลายเหตุการณ์ที่พระสงฆ์ได้ใช้โซเชียลมีเดียไปในทางที่เป็นคุณต่อพระพุทธศาสนา ดังจะเห็นในสื่อต่างๆ ที่พระภิกษุสอนธรรมในโซเชียลแล้วผู้ใฝ่ธรรมสามารถรับฟังธรรมได้โดยอาจไม่ต้องเดินทางไปปฏิบัติธรรมที่วัดเลยก็สามารถทำได้เช่นเดียวกัน หรือกรณีการบอกกล่าวงานบุญงานกุศลต่างๆ โดยการใช้สื่อโซเชียลนี้บอกบุญไปยังญาติธรรมที่อยู่ไกลผ่าน ช่องทางเพจ เฟสบุ๊ก ยูทูบ หรือติ๊กต็อก เป็นต้น ดังจะเห็นดังตัวอย่างต่อไปนี้ พระนพพร อภินนโท เป็นพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย สังกัด วัดด่านตะกั่วสามัคคี อ.นาดี จ.ปราจีนบุรี สอนอยู่ที่ โรงเรียนบ้านโนนแสนสุข อ.นาดี จ.ปราจีนบุรี (พระนพพร อภินนโท, 2567) หรือ การใช้คลิปวิดีโอเชิญชวนพุทธศาสนิกชน “ก่อนถึงวันมาฆบูชา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ช่วงนี้จะพาไปดูพระสงฆ์ ที่อุทิศตนเป็นครูสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ปลุกฝังเยาวชนให้ใกล้ชิดกับหลักธรรมคำสอน” (ยูทูบ, 2567) ดังตัวอย่างรูปภาพที่นำเสนอต่อไปนี้

ภาพที่ 2 พระอาจารย์ศักดิ์ สุนทรโร เทศนาสอนธรรมะผ่านช่องยูทูบ มียอดคนดู 1.6 ล้านวิว

ภาพที่ 3 พระราชวัชรสารบัณฑิต รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิบายถึงความมั่นคงของพระพุทธศาสนาผ่านโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
ที่มา : ยูทูบ

ภาพที่ 4 พระสันติ วัดป่าบ่อน้ำพระอินทร์ เทศน์เชิญชวนพระออกมาสอนธรรมให้พุทธศาสนิกผ่านสื่อ
ที่มา : ยูทูบ

ความเหมาะสมในการใช้สื่อโซเชียลของพระภิกษุสามเณรที่ส่งผลกระทบต่อศรัทธาของชาวพุทธ

หากจะอธิบายถึงความเหมาะสมในการใช้สื่อสารสารสนเทศ หรือสื่อโซเชียลสำหรับพระภิกษุ-สามเณร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ในทางพระพุทธศาสนานั้นมีความเหมาะสมตามคำสอนขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้าได้อธิบายไว้ถึงความเหมาะสมกับสมณสารูปของเพศบรรพชิต นั่นคือ หลักมหาประเทส 4 ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องตัดสินในการศึกษาพระธรรมวินัยของภิกษุ-สามเณรแต่ละรูปว่ามีมากน้อยเพียงไหน และตามพระธรรมวินัยจะมีอยู่ 4 ข้อ คือข้อที่หนึ่งทรงอธิบายว่า สิ่งใดไม่ได้ทรงห้ามไว้ว่าไม่ควร แต่เข้ากันกับสิ่งที่ไม่ควร (อกัปปิยะ) ขัดกับสิ่งที่ควร (กัปปิยะ) สิ่งนั้นไม่ควร ข้อที่สองอธิบายว่า สิ่งใดไม่ได้ทรงห้ามไว้ว่าไม่ควร แต่เข้ากันกับสิ่งที่ควร (กัปปิยะ) ขัดกับสิ่งที่ไม่ควร (อกัปปิยะ) สิ่งนั้นควร ข้อที่สามอธิบายว่า สิ่งใดไม่ได้ทรงอนุญาตไว้ว่าควร แต่เข้ากันกับสิ่งที่ไม่ควร (อกัปปิยะ) ขัดกับสิ่งที่ควร (กัปปิยะ) สิ่งนั้นไม่ควร ข้อที่สี่อธิบายว่า สิ่งใดไม่ได้ทรงอนุญาตไว้ว่าควร แต่เข้ากันกับสิ่งที่ควร (กัปปิยะ) ขัดกับสิ่งที่ไม่ควร (อกัปปิยะ) สิ่งนั้นควร (พระครูธรรมจักร เจติยาภิบาล, 2557, หน้า 339-345) ดังตัวอย่างที่จะนำเสนอให้เห็นภาพเด่นชัดขึ้น เช่น การดื่มสุรา พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควร ซึ่งก็สอดคล้องกับข้อหนึ่งที่ทรงอธิบายว่าสิ่งใดไม่ได้ทรงห้ามไว้ว่าไม่ควรแต่เข้ากับสิ่งที่ไม่ควรสิ่งนั้นก็ถือว่าไม่ควร กล่าวคือ การห้ามดื่มสุรา ซึ่งสุรานั้นพระองค์ไม่ได้ทรงห้ามไว้เกี่ยวกับเรื่องสุรายาเสพติดต่างๆ เช่น กัญชาเฮโรอีน ฟิน มอร์ฟิน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ปัจจุบันถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรก็ถือว่าสิ่งนั้นไม่ควรเช่นเดียวกัน การใช้สื่อโซเชียลต่างๆเช่น ใช้โทรศัพท์มือถือก็เช่นเดียวกันพระองค์ตรัสไว้ว่าการพูดจาหรือการแสดงกิริยาอะไรก็ตามที่ไม่เหมาะสมไม่ควรกับฝ่ายที่เป็นเพศตรงข้ามที่เป็นอันตรายต่อพรหมจรรย์ เช่น ผู้หญิงอย่างนี้หรือว่าอาจใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะถือว่าพระองค์แม้จะไม่ทรงบัญญัติในอดีตกาลก็ตาม แต่เมื่อเวลาในยุคปัจจุบันการสื่อสารเหล่านี้มันอาจเป็นสิ่งที่ไม่ควรก็ถือว่าสิ่งนี้ไม่ควรเช่นเดียวกัน นั่นคือการยึดเข้ากับหลักหลักข้อที่หนึ่งอันนี้ก็เป็นเพียงตัวอย่างที่นำเสนอ ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งว่าการใช้สื่อสารสนเทศ หรือสื่อโซเชียลของพระภิกษุ-สามเณรก็เช่นเดียวกัน คงไม่ถึงกับต้องห้ามใช้เพราะในบางครั้งก็มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันในหลาย ๆ เรื่องเช่นมีการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อการศึกษาเล่าเรียนหรือศึกษาวิจัย เหล่านี้คือสิ่งที่ควร แต่หากเป็นการใช้สื่อโซเชียลเพื่อค้นหาสิ่งที่เป็นสื่อลามกอนาจาร สิ่งเหล่านี้ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรและเป็นอันตรายต่อพรหมจรรย์และสิ่งเหล่านี้ควรต้องได้รับการกำกับดูแล ติดตามจากองค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด ตลอดทั้งควรต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วนหากมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นแล้ว ไม่ควรจะอาศัยเพียงเฉพาะพระธรรมหรือวินัยเท่านั้นที่จะกำกับดูแลความประพฤติพระภิกษุ-สามเณรในการใช้สื่อโซเชียลเท่านั้น คณะสงฆ์เองควรจะต้องมีการออกกฎหมายหรือนโยบายหรือกฎของคณะสงฆ์ในวัตรปฏิบัติหรือใช้กฎหมายอื่นอันเกี่ยวข้องที่จะคอยติดตามดูแลพระภิกษุ-สามเณรเหล่านี้ในการใช้สื่อให้มีความเหมาะสมกับกาลเทศะ เหมาะสมกับบุคคล และเหมาะสมกับสถานที่ จึงจะสามารถสร้างศรัทธาความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นกับหมู่พุทธศาสนิกชนอันจะเป็นการสืบต่อพระพุทธศาสนาให้ยืนยงคงอยู่ตราบนานเท่านาน

สรุป

สื่อสารสนเทศหรือสื่อโซเชียล มีความสำคัญต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้คนทุกเพศทุกวัย ทุกสถานะ ไม่ว่าจะเป็นฆราวาสหรือเพศบรรพชิต ที่ต้องคำนึงถึง โดยเฉพาะเพศบรรพชิตที่ได้ชื่อว่า เป็นพระภิกษุ-สามเณรในพระพุทธศาสนาด้วยแล้วยังต้องมีความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง ความเหมาะสมในการใช้สื่อโซเชียลของพระภิกษุ

สามเณรที่ส่งผลกระทบต่อศรัทธาของชาวพุทธ คือ หลักมหาประเทส 4 ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องตัดสินในการศึกษาพระธรรมวินัยของภิกษุ-สามเณรแต่ละรูปว่ามีมาน้อยเพียงไหน และตามพระธรรมวินัยจะมีอยู่ 4 ข้อ คือข้อที่หนึ่งทรงอธิบายว่า สิ่งใดไม่ได้ทรงห้ามไว้ว่าไม่ควร แต่เข้ากันกับสิ่งที่ไม่ควร (อกัปปิยะ) ขัดกับสิ่งที่ควร (กัปปิยะ) สิ่งนั้นไม่ควร ข้อที่สองอธิบายว่า สิ่งใดไม่ได้ทรงห้ามไว้ว่าไม่ควร แต่เข้ากันกับสิ่งที่ควร (กัปปิยะ) ขัดกับสิ่งที่ไม่ควร (อกัปปิยะ) สิ่งนั้นควร ข้อที่สามอธิบายว่า สิ่งใดไม่ได้ทรงอนุญาตไว้ว่าควร แต่เข้ากันกับสิ่งที่ไม่ควร (อกัปปิยะ) ขัดกับสิ่งที่ควร (กัปปิยะ) สิ่งนั้นไม่ควร ข้อที่สี่อธิบายว่า สิ่งใดไม่ได้ทรงอนุญาตไว้ว่าควร แต่เข้ากันกับสิ่งที่ควร (กัปปิยะ) ขัดกับสิ่งที่ไม่ควร (อกัปปิยะ) สิ่งนั้นควร

เอกสารอ้างอิง

- ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี. (2566). กลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายจังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพมหานคร: กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) สถาบันวิจัยญาณสังวรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระครูธรรมจักร เจติยาภิบาล. (2557). พระวินัย : กฎหมายพระสงฆ์. *journal of nakhonratchasima college*. 10(1), 339-345.
- พระนพพร อภินันโท. (2567). พระสอนศีลธรรม. เรียกใช้เมื่อ 10 กรกฎาคม 2567 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=1f7fBbSF9VA>.
- พิเชฐ ทั้งโต. (2563). เทคโนโลยีสารสนเทศกับพุทธศาสตร์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคออนไลน์. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*. 3(1), 62-75.
- พีพีทีวี. (2567). แชตหลุด! พระ-สีกา คูยเซิงซู้สาวขู่ทำของใส่คนเอาไปพูด. เรียกใช้เมื่อ 10 กรกฎาคม 2567 จาก <https://www.pptvhd36.com/news/>.
- ยูทูบ. (2567). พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. เรียกใช้เมื่อ 10 กรกฎาคม 2567 <https://www.youtube.com/watch?v=SZ0FPRdFW0s>.